

МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ СЛУЖБОВИХ СОБАК-ДЕТЕКТОРІВ ДО ПОШУКУ ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ТА ЗБРОЇ

М. Рассолова, студентка 1 к. маг. ТВППТ

С. Косенко, к. с.-г. наук,

Одеський державний аграрний університет

Проаналізовано ефективність застосування смакозаохочувального та апортувального методів дресирування при підготовці службових собак-детекторів. В результаті досліджень з'ясовано, що застосування апортувального методу дозволяє скоротити процес підготовки собак, забезпечує більшу зацікавленість під час роботи та підвищує їх працездатність.

Ключові слова: службові собаки, вибухові речовини, апортувальний метод дресирування, смакозаохочувальний метод дресирування.

Постановка проблеми. Безліч терористичних актів, що відбуваються останнім часом, вимагають посиленої охорони і перевірки стратегічно важливих об'єктів та місць масового скупчення людей з метою виявлення наркотичних і вибухових речовин і вогнепальної зброї. При цьому незамінними помічниками є спеціально підготовлені собаки пошукової служби, яких використовують також при розборі завалів після природних і техногенних катастроф.

Використання службових собак спеціального призначення під час огляду валіз та людей з метою пошуку захованої вибухівки, зброї або наркотичних речовин в короткий термін часу при будь якій загрозі є високоефективним методом, а також заходом у забезпеченні безпеки людей та збереженні навколишнього середовища. Підготовка собаки-детектора вимагає великих матеріальних витрат і тривалого навчання, тому наразі спостерігається дефіцит підготовлених робочих тварин. Збільшення працездатності пошукових собак є актуальним завданням, над яким працюють в багатьох наукових центрах. Прогрес розвитку службової кінології пояснюється ще й тим, що за ствердженням провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, вірогідність створення приладу, здатного замінити ольфакторні і інші якості службової собаки, слід очікувати не раніше ніж через 50-100 років. Отже, розвиток даного напрямку в кінології має нагальну потребу удосконалення.

Основні матеріали дослідження. Дослідження проводились у виробничих умовах кінологічного центру ТОВ "Міжнародний аеропорт Одеса». Об'єктом досліджень слугували методи підготовки службових собак до пошуку вибухових речовин та зброї; предметом досліджень - поголів'я собак кінологічного центру (n=7) породи бельгійська вівчарка віком 6-7 міс, які надходили зі службового розпліднику (м. Хмельницький) для подальшого навчання та використання у якості детекторів.

При підготовці собак користувалися двома методами: апортувальним та смакозаохочувальним. Був проведений відбір за переважаючими реакціями поведінки, внаслідок чого відібрано 3 собаки з переважаючою ігровою та 4 - з переважаючою харчовою реакцією поведінки, внаслідок чого до кожної з груп застосовували відповідні методи дресирування. Отримані результати представлені в таблиці 1.

Порівняльна характеристика методик підготовки собак по пошуку вибухівки

Методики	Строки підготовки, міс./днів	Тривалість пошуку у підготовлених собак, год.	Зацікавленість під час роботи	Помилки	Зриви, неврози.
Методика підготовки собак за допомогою апортувального методу дресирування	2 міс. 15 дн.	4 години (з перервами на відпочинок 10хвилин через кожну годину)	Завжди дуже висока	Рідко (частіше, за рахунок помилок, допущених кінологом під час підготовки)	-
Методика підготовки собак за допомогою харчового методу дресирування	3 міс. 10 дн.	2,5-3 години (з перервами на відпочинок 10 хвилин через кожну годину)	Середня	Частіше, ніж у попередній методиці	-

Як свідчать дані таблиці, собаки, яких готували за апортувальною методикою, допускають менше помилок та проявляють більш високу зацікавленість, а отже й працездатність під час виконання пошукової роботи.

Методика підготовки собак за допомогою смакозаохочувального методу дресирування є більш тривалою. Крім того, при підготовці собак за цією методикою існує такий момент, як перехід до пошуку чистих вибухових речовин без запаху ласощів. Собаки відволікаються на їжу та частіше допускають помилки в роботі. Зацікавленість собак, підготовлених такою методикою, в роботі нижча, ніж у собак, підготовлених за допомогою апортувальної методики. Суттєвим недоліком цієї методики є те, що під час роботи завжди необхідно мати з собою ласощі для заохочення собаки, що не завжди зручно, а іноді неможливо.

Під час підготовки собак за двома методиками зривів та неврозів не спостерігалось в обох групах.

Висновки. Методика підготовки собак до пошуку вибухових речовин за допомогою апортувального методу дресирування є більш ефективною, ніж методика застосування смакозаохочувального методу. Вона дозволяє прискорити процес підготовки собак, забезпечує більшу зацікавленість під час роботи по пошуку вибухових речовин, в результаті чого збільшується працездатність собак.

Список використаної літератури.

1. Інструкція з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України: наказ МВС України від 01.11.2016 № 1145. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1544-16#n754> (дата звернення 15.03.2021)
2. Про затвердження Програми розвитку Кінологічної служби ДСНС України на період до 2020 року: Наказ ДСНС України від 30.06.2017 № 358. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0358388-17> (дата звернення 15.03.2021)
3. Романишина Л. М. Становлення і розвиток кінологічної служби в Україні. Молодий учений. 2016. № 3. С. 292.
4. Серховець С. В. Сутність та зміст кінологічного забезпечення оперативно-службової діяльності правоохоронних органів. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. 2014. № 1. С. 152–153.